

Integraal Zorgakkoord ontbeert visie op waardevol samenleven

Geplaatst op 22 december 2022

In 2022 is het Integraal Zorgakkoord (IZA) afgesloten. LOC heeft grote bezwaren tegen dit akkoord. Het is gebaseerd op oude patronen van denken en doen. En het zet ook belangrijke verworvenheden zoals de vrije artsenukeuze op de tocht. Daarom zouden we het Integraal Zorgakkoord in deze vorm niet moeten willen. In dit bericht lichten we dit verder toe en schetsen we een alternatief. Ook vertellen we wat je als cliëntenraad

kunt doen.

“Er raken mensen tussen wal en schip”

Het IZA is gepresenteerd als het eerste zorgbrede akkoord. Maar het staat niet op zichzelf. Het is een vervolg op eerder gesloten hoofdlijnenakkoorden onder vorige kabinetten. Daarbij zijn serieuze pogingen gedaan om tot goede zorg te komen. Maar het uitgangspunt is steeds dat we de zorg beheersbaar willen maken. Namelijk door de hoeveelheid zorg te beteugelen en zo uitgaven te beheersen. Met om de zoveel jaar de conclusie dat een akkoord niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Waar we op de ene plaats geld en menskracht besparen plopt dat op een andere plek weer op. Als we in de Zorgverzekeringswet een besparing inboeken zien we de kosten in de Wet langdurige zorg stijgen. Feitelijk kunnen we concluderen dat al deze hoofdlijnenakkoorden nooit opgeleverd hebben wat de oorspronkelijke opzet was.

Focus op kostenbeheersing

Ook het IZA heeft als uitgangspunt om gebruik van de zorg en de daarbij behorende kosten te beperken. Het uitgangspunt om kosten te beheersen leidt tot maatregelen die averechts werken. De genoemde mogelijkheid om de vrije artsenukeuze te beperken is daar een duidelijk voorbeeld van. Bijvoorbeeld in de geestelijke gezondheidszorg is het vertrouwen in en de relatie met een hulpverlener cruciaal voor mogelijkheden tot behandeling en (uiteindelijk) herstel. Het afschaffen van de vrije artsenukeuze heeft ernstige gevolgen. Het verkleint de effectiviteit van een behandeling, omdat een klik tussen behandelaar en cliënt bewezen essentieel is. Bovendien zorgt het afschaffen van de vrije artsenukeuze ook nog eens voor

een toenemende kloof tussen arm en rijk. Hogere inkomens zullen zelf voor hun arts betalen; lagere inkomens kunnen dat niet. We zullen ons vanuit LOC met hand en tand verzetten tegen een beperking van de vrije artsenkeuze.

Behoeften van mensen

Er is veel discussie geweest bij de totstandkoming van het IZA over het budget van de wijkverpleging. Maar een visie op hoe mensen die lichamelijke en/of geestelijke beperkingen ervaren hun leven kunnen leiden staat er niet in. Het kabinet heeft besloten geen verpleeghuisplaatsen bij te bouwen. Tegelijkertijd zijn er geen alternatieven. Er raken dus mensen tussen wal en schip. Die inhoudelijke afweging komt in het 'Integraal' Zorg- akkoord niet terug. Ook is er geen oplossing voor een eerlijke beloning voor zorgverleners. Tijdens de coronaperiode kregen zorgmedewerkers applaus. In het IZA is een betere beloning voor zorgverleners onvoldoende geregeld.

Achterhaalde uitgangspunten

Het IZA brengt weinig vernieuwing. Het is gestoeld op achterhaalde principes. Zoals marktwerking, kostenbeheersing en meten is weten. We zien al langer dat die weg niet de oplossing biedt die we zoeken. Een daad- werkelijk integraal akkoord moet gericht zijn op het zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking, buiten de grenzen van de zorg, en vraagt een andere manier van organiseren.

Integraal samenlevingsakkoord

LOC zou graag zien dat we aan een veel breder akkoord werken. Geen Integraal Zorgakkoord, maar een Integraal Samenlevingsakkoord. Een akkoord waarin het niet alleen gaat over zorg hebben, maar vooral over waar we als samenleving naartoe willen. Waar we ruimte bieden aan de lokale gemeenschappen om hun eigen oplossin- gen te bedenken. Waar mensen individueel tot ontplooiing mogen komen en hulp krijgen als dat nodig is. Waar de overheid en landelijke partijen faciliterend (en dus dienend) zijn aan de lokale gemeenschap in plaats van bepalend. Waar zorg een vanzelfsprekend onderdeel is van leven en samenleven. Daarmee komen we ook tegemoet aan de groeiende onvrede in Nederland. Steeds meer mensen voelen

zich buitengesloten en/of kunnen niet meer financieel rondkomen. Zij ervaren instanties niet als helpend. En veel mensen die in het publieke domein werken zijn een behoorlijk deel van hun tijd kwijt aan administratieve zaken. Laten we daarom nieuwe wegen zoeken. En zorg zien als onderdeel van een samenleving waar mensen voelbare invloed hebben op hun eigen woon- en leefomstandigheden. Door werkelijk integraal te organiseren op basis van de behoeften van mensen kunnen we kosten besparen. En creëren we een samenleving waar mensen gelukkiger zijn en zich van waarde voelen.

Regionale uitwerking Integraal Zorgakkoord en rol cliëntenraad

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) moet de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar houden. Er zijn allerlei vraagtekens te zetten achter deze belofte, waar in het voorgaande aandacht aan is besteed. Blijft staan dat het IZA in z'n huidige vorm wél uitgevoerd moet worden. LOC hecht eraan dat de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord samen gebeurt met de mensen om wie het gaat: Zonder actieve bijdrage

van burgers – mensen die al wel en mensen die (nog) geen zorg nodig hebben – gaat de échte transformatie zoals in het IZA besproken niet lukken. Van burgers wordt verwacht dat zij meer zelf doen. Dat betekent ook dat zij meer invloed en zeggenschap moeten hebben wat er lokaal en in hun regio gebeurt. LOC doet samen met Nederland Zorgt voor Elkaar en de Senioren coalitie een voorstel aan minister Kuipers hoe we deze betrokkenheid vorm kunnen geven. [Lees verder](#)

Verschillende cliëntenraden buigen zich momenteel over het IZA. Welke rol heeft de cliëntenraad in dit geheel van voornemens, afspraken en ombuigingen?

- **Begin met vragen stellen**

Niemand verwacht dat een cliëntenraad alle kennis in huis heeft om het IZA tot in detail te kennen. Wel kan de cliëntenraad de zorgorganisatie vragen om op een rij te zetten wat het IZA voor de zorgverlening betekent: nu, over een jaar en op de lange termijn. Dit verzoek helpt de organisatie ook om zelf helder te krijgen welke uitdagingen op haar afkomen en hoe ze zich hierop kan voorbereiden.

- **Opstellen van een gezamenlijke droom**

Het IZA kan (onbewust) leidend worden in de besluitvorming van een zorgorganisatie. Het vraagt van de organisatie om tijdig zelf een droom te formuleren hoe ze idealiter zorgverlening wil inrichten, zodat die ondersteunend is aan het leven van mensen. De cliëntenraad kan de aanzet geven voor het opstellen van deze droom – en vervolgens als partner hierin optrekken. De raad vertegenwoordigt alle mensen die zorg nodig hebben en kan vanuit die positie aangeven wat in de droom van belang is.

- **Advies- en instemmingsrechten**

Op een gegeven moment zullen voornemens uit het IZA leiden tot besluiten in de zorgorganisatie. Dan komen de advies- en instemmingsrechten in beeld. Veel voorgenomen besluiten zullen gaan over algemeen beleid en vallen daarmee onder het instemmingsrecht van de cliëntenraad. Wees als raad scherp op aanvragen vanuit de organisatie. Organiseer onafhankelijke ondersteuning (bijvoorbeeld een ambtelijk secretaris of ondersteuner) om je hierin bij te staan.

- **Financieel verhaal**

Naast inhoudelijke besluiten heeft het IZA ook invloed op de begroting van de zorgorganisatie. Vraag aan de zorgorganisatie om inzichtelijk te maken welke financiële ontwikkelingen door het IZA komen en welke gevolgen dit heeft voor mensen die zorg nodig hebben en voor medewerkers.

Heb je een reactie, vraag, of behoefte om hierover verder uit te wisselen? Laat graag een reactie achter onderaan dit bericht. Of neem contact op met de Vraagbaak van LOC via 030 – 284 3200 of vraagbaak@loc.nl.

Verder lezen

- [LOC vraagt om bredere vertegenwoordiging bij regionale uitwerking Integraal Zorgakkoord](#)
- Lees ook de [Bespiegelingen op het integraal zorgakkoord](#) door LOC-coördinator Marthijn Laterveer

- Bekijk de [Bewaarkaart advies en instemmingsrechten](#): op deze bewaarkaart vind je overzichtelijk de adviesrechten en de instemmingsrechten uit de Wmcz 2018, met daarbij voorbeelden uit de praktijk
-

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Trefwoorden: [belangenbehartiging](#), [politiek en beleid](#), [tips](#)